

a potom mi poručili, aby som sa išiel naobedovať a o 2. hodine prišiel na námestie. Medzitým prišiel do kolónie na námestie kapitán a dal rozkaz, aby sme sa nehýbali. Dal rozkaz, aby sme sa až do odvolania vrátili do svojich príbytkov.

Až do 15. 11. sme čakali. Dňa 15. 11. s dôstojníkmi a rotmajstrami obsadili celú kolóniu. V každom dvore bol guľomet. Potom každého kolonistu uvedený kapitán osobitne predvolával do štátnej školy a tam sa nás spýtal, kde sme narodení. Ak sme sa nenarodili na zabratom území, musíme sa odst'ahovať preč.

Potom dal rozkaz, aby sme si vzali kufrik, na dva dni jedlo a aby sme s celou familiou boli s vozom pripravení na odchod už o 12. hodine. Keď sme sa zhromaždili na ulici, ku každému vozmu boli pridelení dvaja vojaci, ktorí nás hromadne sprevádzali do Želiezoviec. Tam nás zložili do sýpky Zväzu hospodárskych družstiev a zamkli. Tam sme boli všetci zavretí, obkľúčení vojskom a v tme sme strávili celú noc.

Prvú noc nám neumožnili, aby sme išli na stravu. Tam sme boli až do soboty, t. j. do 19. do poludnia. Tu sme mali stravu vojenskú. Bolo nás tu asi 320, muži, ženy, deti, starci, chorí, zdraví, maloletí, kojenci atď. zo všetkých okolitých kolónií. Szilágyi, náčelník v hodnosti kapitána, nás zhromaždil a ospravedlňoval sa zato, čo sa stalo. Stalo sa nedorozumenie. Vyzval nás, aby sme išli do svojich domovov na kolónii a aby sme hospodárili ďalej ako predtým. Potom na kolóniu Bimbola prišiel jeden vojak pre naše vozy a večer nás dopravili naspäť do kolónie Bimbola.

Dňa 22. 11. ma četníci znova zavolali a stíhali ma za to, že som údajne nadával na Maďarov. Mysleli si, že som legionár.

Keď som videl, ako so mnou zachádzajú a v obave pred intervenovaním, alebo ma môžu pripraviť o život, bol som donútený tajne uprchnúť z maďarského územia do svojej slovenskej vlasti.

Na kolónii som zanechal svoju manželku Johanu L. a deti Milana a Zuzanu.

Maďarské vojsko mi takmer celý majetok rozkradlo. Vzali mi asi 60 q kýmnej suchej d'ateliny, 13 q kukurice aj s vrecami a 10 kílov ovsu. Mám tam ešte 49 k.j. oráčiny, 15 kusov rožného statku, štyri kone a 12 ošipáných. Doteraz o rodine nemám určité správy.

Zápisnica bola skončená a podpísaná.

D. a h.

Holička, v. r.
vedúci notár

Jozef L., v. r.
stránka

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

4. december 1938, Krajná Poľana.

Hlásenie žandárskej stanice pre Okresný úrad v Stropkove o Mikulášovi H., predtým učiteľovi v obci Žarnov, ktorý vypovedal o svojom prepustení maďarskými orgánmi zo školských služieb a o vyhostení z teritória maďarského štátu.

Menovaný pôsobil na území, ktoré bolo zabraté maďarským vojskom, a po zábore ho odtiaľ vyhostili maďarskí četníci. Udal nasledujúce:

Telegramom Ministerstva školstva a národnej osvety v Bratislave som bol prostredníctvom školského inšpektorátu II. v Košiciach vyzvaný, aby som po obsadení Žarnova maďarským vojskom zostal na mieste. Telegram som vzal na vedomie a podľa toho som sa zariadil.

Čakal som s učiteľkou Máriou Kazimírovou, rod. Tóthovou, ktorá so mnou pôsobila na škole ako druhá učiteľská sila do príchodu maďarského vojska. Moja manželka som mnou nebývala, pretože ihneď po vyhlásení mobilizácie, keď som nastúpil na vojenskú službu, sa odsťahovala. Odsťahovala sa do jej rodnej obce Páňovce, okrem Moldava nad Bodvou, kde máme majetok a pole.

Keď dňa 9. 11. 1938 o 15.30 hod. maďarské vojsko obsadilo Žarnov v počte asi 60 mužov, hlásil som sa u veliteľa (dôstojníka) a prosil som o ďalšie dispozície. Práporčík ma odkázal na majora Sárosiho do Turne. Ihneď večer som tam odišiel. Major Sarosi mi hovoril, aby som zostal na mieste a konal svoju povinnosť ako predtým.

Pretože podľa vojenského rozkazu každá škola na okupovanom území mala po príchode vojska 3 dni voľno, začal som vyučovať až 14. 11. 1938 dopoludnia. Dňa 15. 11. 1938 asi o 15. hod. prišiel do školy predseda školskej stolice farár Alexander Benczik z Turnianskej Novej Vsi. Priniesol so sebou výnos ministerstva školstva z Budapešti zo dňa 2. 11. 1938, v ktorom bolo napísané, že všetky slovenské školy na zabranom území treba zatvoriť a učiteľov prepustiť. Potom sám farár deti rozpustil a hovoril im, aby skôr nešli do školy, kým nedá znamenie zvonom. Školu zamkol, rozlúčil sa so mnou a odišiel. Ešte tohože dňa večer som zašiel k notárovi do Turne, aby som sa informoval, čo mám robiť. Notár ma poslal na vojenské veliteľstvo do Moldavy. Odtiaľ ma poslali späť do Žarnova.

Pri spiatočnej ceste som sa stretol s dvoma maďarskými četníkmi, ktorí mi hovorili, aby som sa na druhý deň ráno u nich prihlásil. Prespal som u kostolníka R. v Žarnove. Dňa 16. 11. 1938 asi o 3. hod. 30 min. prišiel ku kostolníkovi starosta s dvoma maďarskými četníkmi a zobudili ma. Hovorili, aby som sa obliekol a išiel s nimi.

Za obcou Žarnov čakal na nás voz, ktorý nás zaviezol do Turne. Tam na četnickej stanici sa ma četník pýtal, či som Slovak, či som konal vojenskú službu a kde som sa narodil. Keď som mu zodpovedal na otázky, zavreli ma do väznice. Tam som bol zavretý až do 17. 11. 1938 do 16. hod. Za ten čas mi nedali nič jesť. O 16. hod. ma predvolal okresný referent a spýtal sa ma, či som čs. štátnym občanom. Potom mi povedal: „Teraz Vás prepustím a zajtra ráno, t. j. 18. 11. 1938, Vás odvezieme na čs. štátnu hranicu.“

Odišiel som za ženou do Páňoviec, kde som prespal, a 18. 11. 1938 sme začali nakladať na voz najpotrebnejšie veci, ktoré sme chceli vziať so sebou. Keď sme mali veci naložené a chceli sme odísť na hranicu, prišiel k nám maďarský četník, ktorý nám povedal: „Keď teraz tieto veci vezmete so sebou, už viac pre ostatné si nemôžete prísť“. Preto sme všetko znova zložili.

Potom prišli k nám dvaja maďarskí četníci, ktorí mňa, moju manželku, dieťa a našu chovanku odvedli na čs. štátnu hranicu, kde nás na moste za obcou Jánok (*Janík*), odovzdali našej finančnej stráži.

Celý ten čas maďarskí vojaci ako aj četníci sa chovali k nám slušne, netýrali nás, ani nebili.

Na čs. štátnu hranicu sme prišli len v šatách, čo sme mali na sebe oblečené. Iné veci sme nemohli vziať so sebou.

Veliteľ stanice:
strážmajster Procházka, v. r.

SNA, kr. 256, f. 71527/38 prez., č. 810/38.

114

5. december 1938, Rišňovce.

Zápisnica napísaná na obvodnom notárstve s inž. Františkom H., predtým obyvateľom obce Gbelce - kolónia Kőbőkút, ktorý vypovedal o násilí a vraždách na kolonistoch, o vylúpení jeho majetku a okolnostiach vyhostenia celej rodiny.

Zápisnica

Ing. František H. udáva:

Býval som na prídelovej kolónii Kőbőkút (*Gbelce*) v katastri obce Nová Vieska, okres Parkán (*Štúrovo*), kde mi Pozemkový úrad prideliť 49,5 kat. jutár pôdy. Od roku 1928 býval som tam s mojou rodinou. Povoláním som poľnohospodársky inžinier.

Našu kolóniu maďarské vojsko obsadilo 8. 11. 1938 večer o 19. hodine. Okolo 21. hodiny príbehla do nášho bytu vdova po Antonovi N. (krstné meno neviem) celá rozrušená a volala: „Vezmite friško celú rodinu a utečte friško do chotára, Maďari už strieľajú kolonistov.“ Vyprávala nám, že bola svedkom, ako v jej dvore a susedovom dvore maďarskí četníci a vojači zbili kolonistu Eugena M. a Bedřicha P.

Tvrдила, že videla, ako M. z kuchyne vyviedli na dvor už zbitého a zozadu ho zastrelili. Služobná, ktorá príbehla od Bedřicha P., nám oznámila, že zastrelili jej pána, menom P. Zavolali ju k mŕtvoľe von na dvor, aby sa poďívala, ako vyzerá jej pán, keď je mŕtvy. P. údajne strelili do spánku. Súčasne služobnej rozkázali, že ak sa opováži o tom hovoriť, bude s ňou zle.

Ing. H. udáva, že mŕtvolu M. pitvala maďarská komisia, ale mŕtvolu P. údajne dali na neznáme miesto.

Keď som videl zdesenie týchto osôb a triašku, vzal som friško moju celú rodinu a N. a odišli sme do chotára, kde sme boli až do 4. hod. v noci. Keď nadránom deťom bola zima, vrátili sme sa do bytu. O pol siedmej hod. prišli ku mne dvaja četníci so starostom, vyviedli ma s celou rodinou na dvor a prehliadli. Jeden četník zostal s nami na dvore a druhý so starostom prehliadali byt. Predtým však na vyzvanie musel som odovzdať loveckú pušku a náboje. Rádio v cene 2 800 Kč mi vzali bez potvrdenky a odovzdali notárskemu úradu v Kőbőkúte. Potom miestna 4-členná komisia urobila súpis majetku, ktorý zostal na mieste. Robili to tak, že moje udanie nič nezavázilo a vždy napísali o polovicu menej. Namiesto 2 vagónov repy napísali 1 vagón, 3 vagónov slamy len 1 1/2 a miesto 27 q žita napísali len 13 q. Správu celého majetku hneď prevzala obec, ktorej som odovzdal všetky kľúče.

Dňa 13. 11. 1938 o 8. hod. prišli maďarskí četníci a odviezli nás na našich vozoch z kolónie